

Ballett kui graafiline leht

Kristiina Garancis
tantsukriitik

► Estonias esietendunud “Coppélia” on itaaliaaliku ja hispaaniaaliku kultuuriruumi produkt, mis mõjub põhjamaisele meelele ergutavalt

BALLETT ► “Coppélia” pani balletitrupi käte ja jalgadega graafiliselt maailma tajuma – Maurits Cornelis Escheri kunstiloomingust dekoratsioonidel tantsiti grafiithalli pliiaatsioonist, lumivalgel pinnal säravat musta tušši ja kõike seda, mida saab mahutada fraasi alla “nihe tavapärase ruumikäsitluses”.

Itaalia koreograafi Mauro Bigonzetti kaasaegses tõlgenduses oli paduromantiliselt täistoonel, labürindikeerukat psühholoogiat, kõverpeeglilist liikumishuumorit ning Ernst Theodor Amadeus Hoffmanni jutustuse “Uneliivamees” tumedat fantastikat.

“Coppélia” tõmbas sarnaselt Luis Bunueli müstilise filmiloominguga sürrealistliku kunsti mõjuvälja. Dimensioonid olid igiliikuvad ja perspektiivid kui eetriuimas pilt majadele ja tänavatele. Kiviseinad kaarduvad kummist ja labürinidid vertikaalsete ja horisontaalsete sammastega tunnelid. Sisekosmos oli muutunud materialiseerunud välisilmaks – reaalsuseks sai kunstniku kujutlustevõrk.

Lavastuse koreograafiline joonis kattus ideaalselt dekoratsioonide stiiliga. Kõrghüpped, tõsted, pöörded ja liikumisfraasid olid kui välja astunud mõnelt ofordilt või litograafiliselt lehel. Koreograafiline vorm tabas graafilist stilistikat tundlikult. Vastavus oli isegi üksühene.

giat, koverpeeglist liikumis-
huumorit ning Ernst Theodor
Amadeus Hoffmanni jutustuse
"Uneliivamees" tumedat fantas-
tikat.

"Coppélia" tõmbas sarnaselt
Luis Bunueli müstilise filmiloo-
minguga sürrealistliku kunsti
mõjuvälja. Dimensioonid olid
igiliikuvad ja perspektiivid kui
eetriuimas pilt majadele ja täna-
vatele. Kiviseinad kaarduvad
kummist ja labürindid vertikaal-
sete ja horisontaalsete sammaste-
ga tunnelid. Sisekosmos oli
muutunud materialiseerunud
välisilmaks – reaalsuseks sai
kunstniku kujutlustevõrk.

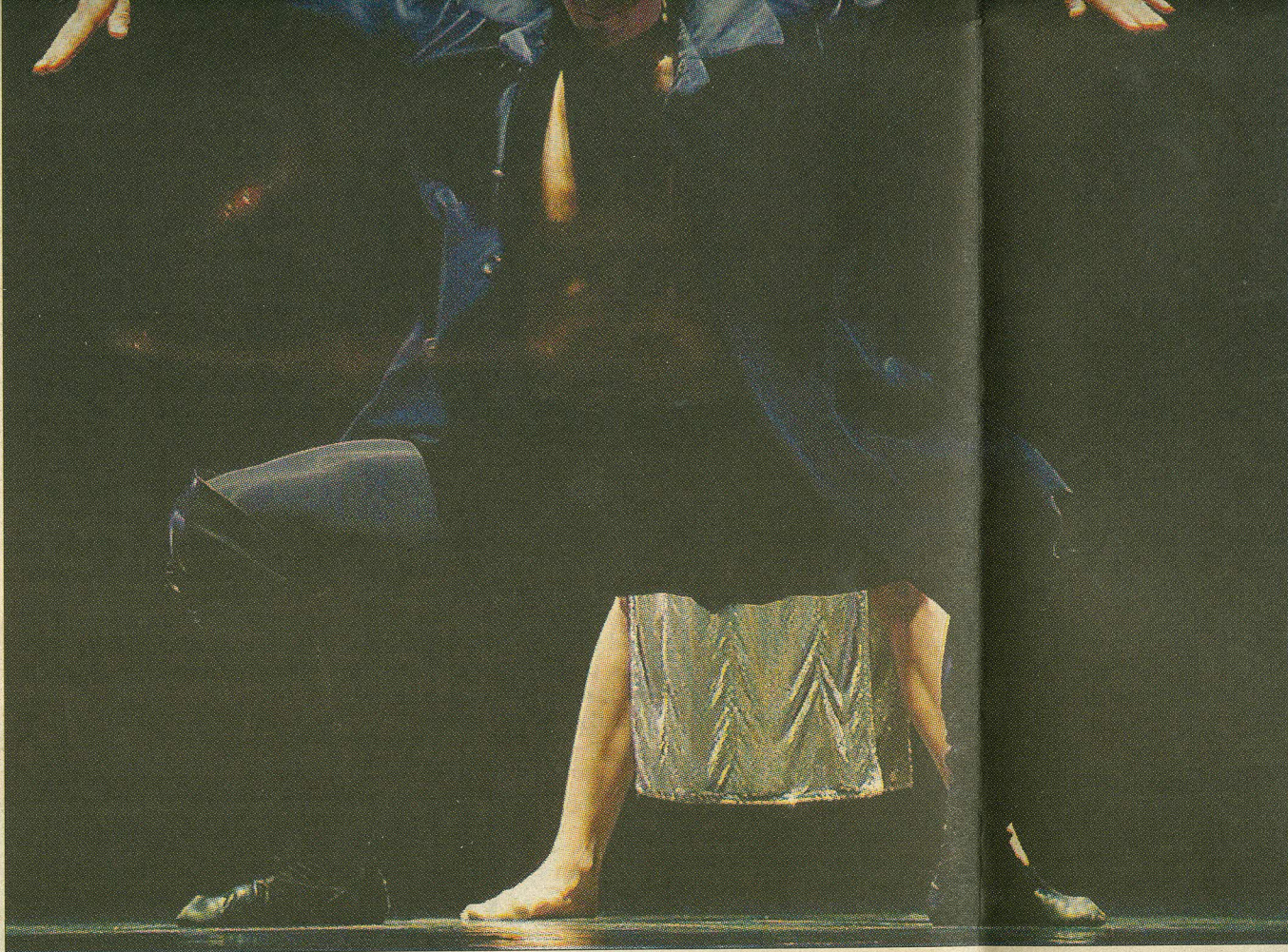
Lavastuse koreograafiline joo-
nis kattus ideaalselt dekorat-
sioonide stiiliga. Kõrghüpped,
tõsted, pöörded ja liikumisfraa-
sid olid kui välja astunud mõ-
nelt ofordilt või litograafiliselt le-
helt. Koreograafiline vorm tabas
graafilist stilistikat tundlikult.
Vastavus oli isegi üksühene.

PÜHITSETUD ABSTRAKTSUS.

Visuaalselt oli lavastust põne-
vam jälgida kui auditiivselt. Ni-
melt ei riimunud tantsutekst ala-
ti muusikaga ja see tekitas kom-
positsioonipinges tühikuid. Liik-
umiskujund ei mahtunud kuul-
dava kujundi sisse ära või nood
kasvasid teineteisest mööda.

Psühholoogiliselt väljamängi-
tud pinge lõi laval imeilusaid
hetki – mõjusad olid duetid Nat-
hanaeli (Vladimir Arhangelski)
ja Klara (Eve Andre) ning Cop-
peliuse (Ervin Green) ja Olim-
pia (Eve Mutso) vahel.

Tekkis kummaline kontrast –
mõjuvõimsamad olid psühholo-
ogiliselt timmitud suhted ja
seda lavastuses, mis pühitses
konstruktsioonilisust, kainelt
struktureeritust. Ballett kui abstr-
raktselt inimsuhteid kujutav
žanr sai selles lavastuses koha-
ti kõnevõime, mis hämmastas.
Tantsivate kehade automatism,
liigutusfraaside kordus, grupi-
ja rühmasisesed liikuvad must-
rid olid tempokad ja vaimukad.

Looja Coppélius (Ervin Green) ja iga mehe unistus, täiuslik nukk-neid Olimpia (Eve Mutso), kes ütleb ainult "Ahh!". FOTO: PRIIT SIMSON

BALLETT

COPPÉLIA

Leo Delibes

Koreograaf ja lavastaja:

Mauro Bigonzetti (Itaalia)

Muusikaline juht ja

dirigent: Aivo Välja

Lavakujundus: Maurizio

Varamo (Itaalia)

Kostüümid: Christopher

Millar ja Lois Swandal

(Suurbritannia)

Osades: Ervin Green, Eve

Mutso või Marina Chirkova,

Vladimir Arhangelski jt.

Esietendus 7. märtsil

Estonias

Lavastuse ülesehitus oleks
aga võinud enam graafiliselt le-
hest õpetust võtta. Fantastiline
ja loogiline, masinlik ja inimlik
olid tasakaalus, kuid koreograa-
fi liigutustemaailm võinuks

rohkem fantaasiat toita ja vä-
hem kordustele rõhuda. Koha-
ti oli mõttelend kui silma viker-
kestale ehitatud kuppellaega
sammaskäik, kohati jälle kui
hall valguskujundus, mis lõi

tantsijate ümber varje, mitte
eredat kuma.

VAHEMERELINE KLIIMA. "Coppélia" on nabavääti pidi itaalia-
liku ja hispaaniaaliku kultuuri-
ruumi produkt, mis mõjub meie
kainele põhjamaisele meelega
kohati liiga äraspidiselt, kuid sam-
mas ergutab meeli. Kuumäge-
de-, kraatrite, treppkäikude ja
tunnelite maailmast ehitati aga
paar päris tõhusat silda, mis vii-
vad Ervin Greeni ja Eve Mutso
uude kvaliteeti.

Lavastust võib määratleda kui
testi tantsijatele. Atesteerimis-

tulemused annavad järgmised
vastused: balletitrupp on suure-
mateks väljakutseteks valmis,
värske koreograafilise tekstiga
avaneb tantsijates uusi nurki ja
andeid. Müügiosakond saab
pähkli publikut mitteklassikali-
sele balletiga peibutada ja bal-
letijuht peab järgnevatks viieks
aastaks tantsijate igakülget
arengut silmas pidavat tegutse-
misjoont jälgima.

Seda kõike oligi vaja tõesta-
da. Loodame ainult, et edaspidi
kõiki palle Itaalia väravasse ei
lööda, vaid ka teisi riike silmas
peetakse.